

## Κώστας Παπαδάκης



Ο απολογισμός των ημερών του Πολυτεχνείου και της κυβερνητικής απόπειρας να απαγορεύσει τις εκδηλώσεις τιμής της μνήμης του λήγει με ολέθρια ήττα για την κυβέρνηση.

Παρά την εξακολουθητική και πολύπρακτη προσπάθεια των τηλεοπτικών Μ.Μ.Ε. και των συνταγματολόγων περιωπής που έσπευσαν να την υποστηρίξουν δεν έπεισε για τη νομιμότητα, ούτε για την υγειονομική αναγκαιότητα της απαγόρευσης, παρά μόνο για την πυγμή της εξουσίας της και των κατασταλακτικών της μέσων.

### Όσον αφορά τη νομιμότητα:

Πληθώρα νομικών κειμένων με προεξέχον αυτό της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων αναδείκνυε τα σημεία αντισυνταγματικότητας της παραπάνω απαγορευτικής απόφασης και καλούσε στην ανάκλησή της. Η ανακοίνωση αυτή, στην οποία προστέθηκαν και οι ανακοινώσεις δύο μελών του Δ.Σ. της Ένωσης Διοικητικών Δικαστών και της Πρώην Προέδρου της, αποτέλεσε μία σοβαρότατη τομή στον δικαστικό χώρο, που για πρώτη φορά θεσμικοί του εκπρόσωποι (αντίθετα δυστυχώς με εκείνους των δικηγόρων) υπερασπίστηκαν με αρχές το θεμελιώδες συλλογικό συνταγματικό δικαίωμα των συναθροίσεων, δημιουργώντας ρήγμα και αποποιούμενοι το ρόλο που τους επιφυλάσσει το σύμπλεγμα των φορέων εξουσίας να είναι εκείνοι, οι οποίοι το καταστέλλουν.

Η επιστράτευση των συνταγματολόγων του κόσμου της εξουσίας δεν έφερε τα ίδια αποτελέσματα, καθώς οι ανακοινώσεις τους ήταν γεμάτες αοριστολογίες, ανεπάρκεια απαντήσεων και εν τέλει επίκληση της «κοινής λογικής» αντί συγκεκριμένων συνταγματικών και νομικών επιχειρημάτων.

## Όσον αφορά την υγειονομική αναγκαιότητα της απαγόρευσης:

Το άδειασμα της κυβέρνησης στην συνέντευξη τύπου του εκπροσώπου της Εθνικής Επιτροπής Προστασίας Δημόσιας Υγείας έναντι του κορωνοϊού Covid-19 κ. Γκίκα Μαγιορκίνη στις 16/11/2020, ο οποίος ερωτηθείς σχετικά για την γνώμη - φάντασμα της επιτροπής που φέρεται σύμφωνα με τον αρχηγό ΕΛΑΣ να τον οδήγησε στην λήψη της απαγορευτικής απόφασης απάντησε ότι δεν υφίσταται, διαψεύδοντας την ύπαρξή της και απαντώντας ότι πρόκειται για πολιτική απόφαση των κυβερνώντων. Αυτά τα είπε ο άνθρωπος που έχει διοριστεί από την ίδια την κυβέρνηση ως μέλος και εκπρόσωπος της επιτροπής που επικαλούνται.

Η εξέλιξη αυτή, σε συνδυασμό με τη διαβεβαίωση εκατοντάδων νοσοκομειακών γιατρών ότι δεν συντρέχει κίνδυνος μετάδοσης από υπαίθρια ολιγώρη συγκέντρωση με τήρηση των μέτρων ασφαλείας, πολλοί από τους οποίους μάλιστα πήραν μέρος στα σχετικά συλλαλητήρια, αφαίρεσε κάθε αξιοπιστία από το πρόσχημα της υγειονομικής προστασίας.

Αποδείχθηκε τελικά ότι η «από 4/11/2020 γνώμη της Εθνικής Επιτροπής Προστασίας Δημόσιας Υγείας έναντι του κορωνοϊού Covid-19», που επικαλείται η απαγορευτική απόφαση του αρχηγού ΕΛΑΣ, ήταν ανύπαρκτη.

Η ήταν υπαρκτή, αλλά δεν είχε καμία αναφορά στο μέτρο της απαγόρευσης των συναθροίσεων, άρα η επίκλησή της για αυτήν ήταν προϊόν αυθαίρετης ερμηνείας της η μάλλον διαστρέβλωσής της, χωρίς δυνατότητα δημόσιου ελέγχου της, από τον αρχηγό ΕΛ.ΑΣ.

Έτσι εξηγείται το ότι που παρά τις επανειλημμένες πιέσεις ο αρχηγός και η κυβέρνηση αρνήθηκαν σθεναρά να την δώσουν στη δημοσιότητα.

## Η απόφαση της Προέδρου του ΣτΕ

Τα έλαβε άραγε υπόψη της αυτά η κ. Πρόεδρος του ΣτΕ που έσπευσε μέσα σε λίγες ώρες να απορρίψει το αίτημα προσωρινής διαταγής της απόφασης που απαγόρευσε τις συναθροίσεις;

Ζήτησε «τον φάκελο της Διοίκησης» ως όφειλε, στις λίγες ώρες που ασχολήθηκε μέχρι να αποφανθεί;

Διαπίστωσε την συνδρομή του ουσιώδους τύπου της απαγόρευσης και το περιεχόμενο της γνώμης της Επιτροπής πριν σχηματίσει τη δικανική της πεποίθηση;

Διάβασε ιδίως όμμασιν τη γνώμη αυτή;

Ή μήπως αρκέστηκε και αυτή στην «κοινή λογική»;

Δεν μας διαφωτίζει άλλωστε η απόφασής της. Στερούμενη ανακοινωθέντος σκεπτικού αφήνει ανοιχτό το ενδεχόμενο να απορρίφθηκε λόγω δημοσίου συμφέροντος, όσο και για το ότι η αίτηση δεν συνοδεύθηκε από τα κατά νόμον απαιτούμενα παράβολα.

Ανεξάρτητα όμως από τα παραπάνω, η απόφαση της προέδρου του ΣτΕ αντέστρεψε εντελώς το κλίμα, δημιούργησε νέα προτεραιότητα στα πρωτοσέλιδα και στα πρώτα θέματα των δελτίων ειδήσεων και έδωσε μία σανίδα σωτηρίας στην κυβέρνηση, όση δεν μπόρεσαν να της δώσουν ούτε οι συνταγματολόγοι, ούτε η επιτροπή προστασίας δημόσιας υγείας. Χωρίς κανένα σκεπτικό, αλλά και χωρίς την ανάγκη διατύπωσης κανενός σκεπτικού που να εκθέτει το ΣτΕ ανάλογα σε μελλοντικές περιπτώσεις, αλλά ανοιχτή όπως προαναφέρθηκε επικοινωνιακά σε όλα τα ενδεχόμενα για μία υπόθεση που ούτως ή άλλως ήταν δεδομένο, ότι κανένα άλλο στάδιο εκδίκασης δεν πρόκειται να επακολουθήσει, αφού η ισχύς της προσβαλλόμενης απόφασης έληγε σε 4 μέρες. Το μόνο, λοιπόν, που είχε σημασία θα ήταν αυτή η προσωρινή διαταγή.

## Το ολέθριο λάθος του θεσμολαγνικού βολονταρισμού

Η προφανής αίσθηση υπεροχής των απόψεων περί αντισυνταγματικότητας της απαγορευτικής απόφασης προφανώς υπήρξε οδηγός για την πρωτοβουλία άμεσης προσφυγής με αίτηση ακύρωσης, αίτηση αναστολής και αίτημα προσωρινής διαταγής στο ΣΤΕ. Αποτέλεσμα ήταν να «βάλουν στο παιχνίδι» και το ΣτΕ ανατρέποντας την υπεροχή των λοιπών παραγόντων.

Ήταν ένα τραγικό λάθος που δεν έπρεπε και ούτε πρέπει να ξαναγίνει. Όσο αντιπροσωπευτικός και αν θεωρεί τον εαυτό του ένας συλλογικός φορέας, πολύ δε περισσότερο ένας πολίτης, οφείλει να λαμβάνει υπ όψη του το σύνολο των πολιτών, πολιτικών και κοινωνικών φορέων που αφορούν οι έννομες συνέπειες της πρωτοβουλίας που λαμβάνει. Και να παίρνει υπόψη του ότι οι αποφάσεις των θεσμικών οργάνων της δικαστικής εξουσίας που αφορούν κανονιστικές πράξεις λειτουργούν «erga omnes» και δεν περιορίζονται μόνο σε εκείνους που αιτούνται την ακύρωσή τους. Η απόρριψη μίας αίτησης ακύρωσης ή αναστολής ή προσωρινής διαταγής αναστολής δεν αναδίδει συνέπειες μόνο σε βάρος των αιτούντων, αλλά σε βάρος του συνόλου της κοινωνίας. Στην προκειμένη περίπτωση απέναντι σε μία απόφαση γενικής και καθολικής και σχετικά διαρκούς (τέσσερις

ημέρες) σε όλη την επικράτεια απαγόρευσης, όπως είναι η συγκεκριμένη απόφαση του Πολυτεχνείου, οι έννομες συνέπειες μιας δικαστικής κρίσης θα ήταν αντίστοιχες και ανεξάρητες.

Και μόνο αυτό το κριτήριο αυτό απέκλειε ακόμα και το να διανοηθεί κανείς την πρωτοβουλία αυτή, όσο και αν η πίεση χρόνου απαιτούσε την άμεση και επιτακτική λήψη μίας σχετικής απόφασης.

Όφειλαν ακόμα να έχουν διδαχθεί από το ιστορικό προηγούμενο του Νοέμβρη 1999, όταν υπέπεσε σε παρόμοιο θεσμικό λάθος το Κ.Κ.Ε., που προσέφυγε με αίτηση αναστολής στο Συμβούλιο της Επικρατείας ενάντια στην απαγόρευση της συνάθροισης για την επίσκεψη Κλίντον στην Αθήνα, που είχε λάβει τότε η κυβέρνηση Σημίτη με Υπουργό Δημόσιας Τάξης και τότε τον Μιχάλη Χρυσοχοϊδή.

Αναφέρομαι στην απόφαση της Επιτροπής Αναστολών του ΣτΕ 633/1999 με την οποία απορρίφθηκε η αίτηση αναστολής εκτέλεσης του Κ.Κ.Ε. κατά της απόφασης του Γενικού Αστυνομικού Διευθυντή Αττικής, που απαγόρευε τη δημόσια υπαίθρια συνάθροιση ή πορεία οργανωμένων ομάδων στον Αερολιμένα Αθηνών και σε συγκεκριμένες οδούς στο κέντρο της Αθήνας (πολύ μικρότερη έκταση απαγόρευσης από την τρέχουσα),

«για λόγους προστασίας της δημόσιας ασφάλειας, καθόσον την ημερομηνία που αυτές θα ελάμβαναν χώρα, είχε προγραμματιστεί επίσημη επίσκεψη στην Ελλάδα του Προέδρου των Η.Π.Α. Κλίντον και απειλούνταν σοβαρός κίνδυνος για τη ζωή και σωματική ακεραιότητα του ξένου επισήμου και των μελών της αποστολής του, ο οποίος κίνδυνος δεν μπορούσε να αποτραπεί αλλιώς».

Και τότε η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας και συγκεκριμένα όχι απλά του Προέδρου του, αλλά της Επιτροπής Αναστολών του ως προς αίτημα της αιτούμενης αναστολής της απαγορευτικής διαταγής, υπήρξε απορριπτική με αποτέλεσμα την απονομιμοποίηση όλου του μπλοκ αντίστασης στην κυβερνητική απαγόρευση και την νομιμοποίηση της αστυνομικής καταστολής που με ανελέητο ξύλο, βιομηχανία χημικών και εκτεταμένες επιδρομές σε όλη σχεδόν την περιφέρεια του Δήμου Αθήνας ξυλοκόπησε και καταδίωξε άγρια χιλιάδες διαδηλωτές.

Το ίδιο μήνυμα εξέπεμψε και η προχθεσινή απορριπτική για το αίτημα προσωρινής διαταγής απόφασης της προέδρου του ΣτΕ. Το σκληρό πάθημα που υποστήκαμε, είτε φταίγαμε είτε

όχι, όλοι όσοι θέλαμε να αντιταχθούμε στην κυβερνητική απαγόρευση και να πάρουμε μέρος στην πορεία του Πολυτεχνείου δεν γυρνάει πίσω. Απαίτησή μας είναι τουλάχιστον να αποτελέσει μάθημα για εκείνους που είχαν την ατυχία να πάρουν αυτήν την πρωτοβουλία, και για κάθε αντίστοιχη μελλοντική φιλοδοξία. Καμία υπερεκτίμηση των νομικών ικανοτήτων δεν επιτρέπει να παραγνωρίζονται πολιτικές συγκυρίες και σκοπιμότητες, αλλά τελικά και ο ίδιος ο θεσμικός ρόλος των ανώτατων φορέων της δικαστικής εξουσίας, ιδίως όταν μάλιστα η συνοχή του λόγου της για πρώτη φορά πλήττεται όπως παραπάνω αναδείχθηκε. Το ότι ο χώρος του κινήματος δεν διαθέτει συντακτική συνέλευση και όργανα εκπροσώπησης δεν συγχωρεί σε κανένα μέλος του την υποκατάστασή του. Καμία αστική έννοια του δικαιώματος, που πράγματι επιτρέπει αναμφισβήτητα στον καθένα να προσφεύγει και να ζητά δικαστική προστασία δεν πρέπει να παρακάμπτει την κινηματική αναλογικότητα του τρόπου άσκησης του, ή ακόμα και την ανάγκη μη άσκησης του, όταν γνωρίζει ότι αφορά πολλαπλάσιους άλλους. Όταν η αποκατάσταση των αρνητικών συνεπειών δεν του είναι δυνατή, έχει υποχρέωση να αποφεύγει τις ενέργειες που τις προκαλούν. Ακόμα και όταν θεωρεί ότι ανάλογα πολλαπλάσιες είναι οι πιθανότητες επιτυχίας του νομικού του εγχειρήματος, οφείλει και αυτήν την πρόβλεψη του να την θέτει στα παραπάνω κριτήρια.

Και να συνειδητοποιεί ότι είναι εντελώς διαφορετική η όποιας δικονομικής μορφής συμμετοχή η παρέμβαση σε «δίκη ανοιγείσα» από το άνοιγμα μιας δίκης. Και μάλιστα όσο μεγάλης έκτασης και σημασίας. Διαφορετικά, πρόκειται για μία αυθαιρεσία πολύ μεγαλύτερη από εκείνου του «μπάχαλου» που πετάει μία πέτρα στην αστυνομία, ύστερα τρυπώνει στο κοινό μπλοκ των διαδηλωτών για να κρυφτεί και εξαιτίας της ενέργειάς του αυτής το κοινό μπλοκ των διαδηλωτών που δεν ρωτήθηκε ούτε συναίνεσε για αυτήν την πράξη, αντιμετωπίζει τα χημικά και το ξύλο.

Είναι λάθος να υποτιμά κανείς την αξία και την δυνατότητα μίας θεσμικής δικαστικής παρέμβασης, αλλά πολύ μεγαλύτερο λάθος είναι να την υπερτιμάει. Το λάθος αυτό το πληρώσαμε ακριβά και το 1999 και προχθές.

## Το Πολυτεχνείο 2020

Παρά τον καθημερινό υγειονομικό εκβιασμό, την απάτη της κυβέρνησης με την γνώμη - φάντασμα της επιτροπής υγείας, την καθημερινή τρομοκρατία όλων των φορέων της κατασταλτικής εξουσίας με τις εκατοντάδες συλλήψεις, παραπομπές και επιβολές προστίμων των προηγούμενων ημερών, την συγκοινωνιακή δυσχέραση πρόσβασης, την ασφυκτική αστυνομοκρατία, τις απειλές ξυλοδαρμού, συλλήψεων και προστίμων, χιλιάδες αγωνιστές, Αθηναίοι (αλλά και στη Θεσσαλονίκη, στην Καρδίτσα, στα Γιάννενα, στην Πάτρα,

στην Ηγουμενίτσα, στο Ρέθυμνο και αλλού) και δεκάδες οργανώσεις της αριστεράς τίμησαν την αποστολή τους, δήλωσαν παρόντες στην επέτειο του Πολυτεχνείου και προσπάθησαν να διαδηλώσουν.

Τήρησαν στο ακέραιο και με την καθοδήγηση των αγωνιζόμενων νοσοκομειακών γιατρών τα μέτρα προστασίας, απέναντι σε αστυνομικά ασκέρια, που ο ένας δίπλα στον άλλον σε δημόσια θέα αποτελούσαν εστία κινδύνου και μεταξύ τους και προς όσους έρχονταν σε επαφή.

Στάθηκαν με αξιοπρέπεια απέναντι στην επέλαση των χημικών του νερού και των συλλήψεων. Στέρησαν από την αστυνομία και την κυβέρνηση το ηθικό πλεονέκτημα αποφεύγοντας τα επεισόδια.

Είναι η πρώτη φορά που αστυνομική ανακοίνωση δικαιολογεί την καταστολή επικαλούμενη όχι τη συμπεριφορά των διαδηλωτών, αλλά το ότι «τηρήθηκε ο νόμος». Φυσικά δεν τηρήθηκε κανένας νόμος, παρά μία αντισυνταγματική και απατηλή απόφαση του αρχηγού ΕΛ.ΑΣ. στηριγμένη σε μία ανύπαρκτη γνώμη της Επιτροπής Προστασίας της Υγείας. Το ψέμα έχει κοντά ποδάρια. Πόσες τέτοιες άλλωστε θα δούμε από σήμερα και μετά που λήγει η ισχύς της; Πιστεύω καμία δεν πρόκειται να αποτολμήσει. Οι νομικές αντιστάσεις που αναδείχθηκαν και στο εύρος και στη σύνθεση και στην ποιότητά τους είναι ικανές να την αποδομήσουν ξανά. Ενώ ακόμα και οι διορισμένοι γιατροί της Επιτροπής δεν δείχνουν πρόθυμοι να την στηρίξουν.

Φυσικά η στρατιωτική ισχύς της κυβέρνησης και της αστυνομίας φάνηκε στο δρόμο, στην Πανεπιστημίου, στα Σεπόλια και αλλού. Διέλυσε τις διαδηλώσεις, κατάβρεξε και κυνήγησε, προσήγαγε και συνέλαβε, μετέφερε σηκωτούς στα τέσσερα διαδηλωτές, μπήκε σε σπίτια και έδειρε ολόκληρες οικογένειες. Αλλά αυτό δεν είναι δείγμα νίκης, παρά αδυναμίας.

Και το 1973 τα τανκς μπήκαν μέσα στο Πολυτεχνείο. Αλλά **η ανυπακοή νίκησε** και σε λίγους μήνες η χούντα αποτελούσε παρελθόν.

Όσο πιο βαθύ γίνεται το σκοτάδι, τόσο πιο κοντά πλησιάζει το ξημέρωμα.

Αθήνα, 18/11/2020

**Κώστας Παπαδάκης**